

13. Ikromjonovna, J. S. (2023). PEYZAJNING IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK MOTIVNI ANGLATISHDAGI O'RNI. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 1, 97-99.

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA YOZMA NUTQNI RIVOJLANTIRISHNING PRAGMATIK USULLARI

Parpiyev Odil Olimovich,

Qo'qon universiteti Ta'lim kafedrası dotsent v.b.

Annotatsiya

Mazkur maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutqini shakllantirish va rivojlantirishda pragmatik yondashuvning ahamiyati yoritilib, o'quvchilarning yozma nutqini rivojlantirishga xizmat qiladigan samarali usullarni aniqlash, ularni amaliyotda sinab ko'rish va o'quv jarayoniga tatbiq etishasosida umumiy fikrlar keltirilgan. Tadqiqotda pragmatik yondashuv asosida tuzilgan topshiriqlar orqali o'quvchilarning fikrini izchil bayon qilish, grammatik me'yorlarga amal qilish, matn tuzish kabi ko'nikmalari shakllanib borishi tadqiqot metodlari asosida isbotlangan. Amaliy tajriba natijalari o'quvchilarning yozma nutqi bosqichma-bosqich rivojlanishini, ularning ijodiy fikrlashi faollashganini ko'rsatgan.

Maqolada pragmatik yondashuv asosida mashqlarni takomillashtirish, AKT resurslari va interfaol metodlardan foydalanish samaradorligi tajriba-sinov asosida o'rganilgan va ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan. O'quvchilarda grammatik to'g'rilik, so'z boyligi va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha yangi metodik echimlar taqdim etilgan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, yozma nutqni rivojlantirish, pragmatik yondashuv, interfaol metodlar, AKT resurslari, so'z boyligi, ijodiy tafakkur, ona tili darsliklari, ta'kidiy diktant.

АННОТАЦИЯ

В статье подчеркивается важность прагматического подхода в формировании и развитии письменной речи учащихся начальной школы, излагаются общие положения по выявлению эффективных методов развития письменной речи учащихся, апробации их на практике и внедрению в учебный процесс. Исследование доказало, основываясь на исследовательских методах, что посредством заданий, разработанных на основе

прагматического подхода, учащиеся развивают такие навыки, как связное выражение мыслей, соблюдение грамматических норм и составление текста. Результаты практического эксперимента показали, что письменная речь студентов постепенно развивалась, активизировалось творческое мышление.

В статье на экспериментальной основе изучается эффективность оздоровительных упражнений на основе прагматического подхода с использованием ИКТ-ресурсов и интерактивных методов, разрабатываются научно-практические рекомендации. Представлены новые методические решения для развития грамматической точности, словарного запаса и навыков самостоятельного мышления учащихся.

Ключевые слова: начальное образование, развитие письменной речи, прагматический подход, интерактивные методы, ИКТ-ресурсы, словарный запас, творческое мышление, учебники родного языка, эмфатический диктант.

ABSTRACT

This article highlights the importance of a pragmatic approach in the formation and development of written speech of primary school students, and presents general ideas on the basis of identifying effective methods that serve to develop students' written speech, testing them in practice, and applying them to the educational process. The study has proven, based on research methods, that through tasks based on a pragmatic approach, students' skills such as coherent expression of thought, adherence to grammatical norms, and text composition are formed. The results of practical experience have shown that students' written speech gradually develops, and their creative thinking is activated.

The article has studied the effectiveness of improving exercises based on a pragmatic approach, using ICT resources and interactive methods on the basis of experimental testing, and developed scientific and practical recommendations. New methodological solutions are presented for developing grammatical correctness, vocabulary, and independent thinking skills in students.

Keywords: primary education, development of written speech, pragmatic approach, interactive methods, ICT resources, vocabulary, creative thinking, native language textbooks, emphatic dictation.

Respublikamizda ta'limga, ayniqsa, boshlang'ich ta'lim islohotiga alohida e'tibor berilishi global fikr yurita oladigan inson tarbiyasida dolzarbdir. Chunki bolalarni XXI asr hayotiy ko'nikmalariga tayyorlash yangi avlod darsliklari bilan o'qituvchining bevosita rahbarligida amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining: "Maktabda o'qitish metodikasi o'zgarmasa, ta'lim sifati ham, mazmuni ham, muhit ham o'zgarmaydi" [1, 2],–deb ta'kidlaganlarida "Uchinchi Renessans poydevori"ni ta'lim islohotlarida ko'rdi. Farzandlarimizni bugungi kunda mustaqil fikrli, ijodiy fikrlaydigan, zamonaviy bilim va kasb-hunarlarini egallaydigan, o'zining mustahkam hayotiy mavqeiga ega bo'ladigan, chinakam vatanparvar insonlar qilib tarbiyalash biz pedagoglar uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan masala hisoblanadi. Shunday ekan, bugungi kundagi har bir pedagog dars samaradorligini oshirishi uchun tinimsiz ishlashi va o'quvchilarda duch kelayotgan muammolarni hal qilishi muhim masaladir.

Boshlang'ich ta'lim bosqichi o'quvchilarning ta'lim olish jarayonida asosiy bilim va ko'nikmalarni egallashlari uchun muhim poydevor hisoblanadi. Bu davrda o'quvchilarning yozma nutqni rivojlantirish jarayoni ta'lim samaradorligini oshirishda asosiy mezonlardan biri bo'lib xizmat qiladi. Yozma nutq o'quvchilarning o'z fikrlarini aniq va mantiqiy bayon qilish, o'zlashtirilgan bilimlarni mustahkamlash va ijodiy faoliyatlarini rivojlantirishga ko'maklashadi. Shu sababli boshlang'ich sinflarda yozma nutqni rivojlantirishga qaratilgan samarali usullarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Pedagogik kitoblarda berilgan ilmiy ma'lumotlarga qaraganda, 7 yoshli bolalar 3000 dan 7000 gacha, 10-11 yoshli bolalar 8000 dan 15000 gacha, 14-15 yoshdagilar 11000 dan 18000 gacha so'zni bilishlari lozim.[2, 50]

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida yozma nutqni shakllantirish o'quv jarayonining barcha fanlari bilan chambarchas bog'liqdir. Ayniqsa, ona tili darslari bu borada asosiy o'rin tutadi. O'quvchilar yozma nutqni rivojlantirish jarayonida grammatika qoidalarini o'zlashtirish, so'z boyligini oshirish va mantiqiy izchillikni ta'minlash ko'nikmalarini shakllantiradilar. Ushbu jarayonning samaradorligi, avvalo, o'quv materiallarining mazmuni va ulardan foydalanishning metodik jihatlariga bog'liqdir.

Ona tili darsliklari o'quvchilarning yozma nutqini rivojlantirishga xizmat qiluvchi mashqlar va topshiriqlarni o'z ichiga oladi. Ushbu darsliklardagi mashqlarni puxta tahlil qilish va ularni pragmatik yondashuv asosida takomillashtirish orqali ta'lim jarayonining sifatini oshirish mumkin. Pragmatik yondashuv – o'quvchining hayotiy tajribasi va kundalik faoliyatida zarur bo'lgan ko'nikmalarni rivojlantirishga yo'naltirilgan usullarni nazarda tutadi. Bu yondashuv nafaqat yozma nutqni rivojlantirish, balki o'quvchilarning mantiqiy fikrlashini, mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini va ijodkorligini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.

Yozma nutq – o'quvchining fikrini mustaqil, mantiqiy va grammatik jihatdan to'g'ri ifoda eta olish ko'nikmasi sifatida ta'limda muhim mezonlardan biridir. Shu nuqtayi nazardan qaralganda, boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutqini rivojlantirishga qaratilgan pragmatik yondashuvlar zamonaviy pedagogikaning muhim yo'nalishiga aylangan. Bu yondashuvlar o'quvchilarning kundalik hayotiy faoliyatidan kelib chiqib, ularda mustaqil fikrlash, tanqidiy yondashuv, ijodkorlik va nutq madaniyatini shakllantirishga xizmat qiladi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida yozma nutqni rivojlantirish muhim pedagogik vazifalardan biridir. Bu jarayonda o'quvchilarning fikrlarini yozma ravishda aniq va to'g'ri ifodalash ko'nikmalarini shakllantirishga alohida e'tibor qaratiladi.

Ma'lumki, inson hayotida nutq va tafakkurning o'rni va roli qadimdan ko'pchilikni qiziqtirib kelgan. Forobiy, Zamaxshariy, Beruniy, Ibn Sino, Yusuf Xos Hojib, Kaykovus, Alisher Navoiy kabi mutafakkirlar o'z asarlarida nutqni ma'naviy kamolot belgilaridan biri sifatida qayd etganlar. M.R. Lvov tomonidan taqdim etilgan nutq faoliyatining to'rtta asosiy turlaridan biri ham yozma nutq ekanligi ayni haqiqat.

Ingliz olimi Mishel Keysi o'zining "9 Strategies for Improving Writing Skills in Primary School" nomli maqolasida qo'l yozuvi ya'ni husnixat xususida ham fikrlar keltirib o'tgan: "Husnixat yozuvi o'quvchilarning mukammal rivojlanishi uchun muhim jarayondir. Husnixatda yoza olmaslik ta'lim olish jarayoniga jiddiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Agar o'quvchi yozishni mashaqqatli jarayon deb qarasa, bu unda yozishga bo'lgan qiziqishlarini kamaytiradi. Ushbu qiziqishning etishmasligi yozish jarayonida ortda qolishga olib kelishi mumkin, bu esa yozuv jarayoni qiyinchiligini yanada qiyinlashtiradi. Agar o'quvchilar qulay, tushunarli, husnixatda va yaxshi tezlikda yoza olsa ta'lim jarayoni uchun qulay sharoit yarata oladi". [3,3]

K.K.Abdulrahmanning "Teaching and Learning Writing Skills through Literature" nomli maqolasida adabiy asarlar orqali yozma nutqni o'rgatishning samarali usullari ko'rib chiqilgan. Adabiyotdan foydalanish o'quvchilarning ijodiy fikrlashini va tanqidiy tahlil qilish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi.[4, 5] Bu esa matn yozish ko'nikmasida muhim ahamiyat kasb etadi.

A.A.Rusinovaning "Методика работы с прагматическими текстами на уроках английского языка" nomli maqolasida ingliz tili darslarida pragmatik matnlar bilan ishlash metodikasi ko'rib chiqilgan. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqini rivojlantirishda pragmatik yondashuvlarning ahamiyati ta'kidlangan. [5,1]

B.T.Toshmurodovanning tadqiqotlarida o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda analiz, sintez, taqqoslash va umumlashtirish kabi mantiqiy usullardan foydalanish tavsiya etiladi.[6, 149] Haqiqatdan ham, bu usullar o'quvchilarning yozma nutqini rivojlantirishda asar mazmuni va g'oyasini chuqurroq anglashlariga yordam beradi, imlo bilan bog'liq bo'lgan muammolarni bartaraf etadi.

Tadqiqotchi Z. Abdug'aniyeva quyidagi fikrlarni bildirgan: "Yozma nutqni o'stirish tushunchasi, ona tili darslarida nutq o'stirishning shakl va vositalari hamda noan'anaviy usullardan foydalanish masalalaridan biri tekshirish, tuzatish, takomillashtirish mumkinligidir. Bu jihatdan u og'zaki nutqqa qaraganda ancha qulay imkoniyatlarga ega. O'quvchi yozma nutqdagi xato va kamchiliklar ustida ishlaydi, ularni bartaraf etadi, keyingi ishlarida bu xato va kamchiliklarga yo'l qo'ymaslikka intiladi. [7, 50] Boshlang'ich sinflarda diktant, insho hamda bayonlar yozish soatlaridan keyingi jarayonlar xatolar ustida ishlash bosqichidir. Bu jarayonda o'quvchilar o'qituvchi tomonidan tekshirib baholangan yozma ishdagi xatolarini anglaydi hamda ularni bartaraf etadi. O'quvchining xatolar ustida ishlash jarayoni yozma nutqni rivojlantirishdagi asosiy yo'nalish hisoblanadi.

Tadqiqotchi O. Parpiyevning "Boshlang'ich sinflarda nutqiy savodxonlikni rivojlantirish" nomli maqolasida ham boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy savodxonlikni rivojlantirish yo'llari va usullari ko'rib chiqilib, nutq aspektlari keltirilgan. Muallif o'quvchilarning nutqiy savodxonlik darajasini aniqlash va rivojlantirish bo'yicha fikrlar bildiradi. Bular:

1.Adabiy til normalarini o'zlashtirish.

2.Jamiatimizning har bir a'zosi uchun zarur bo'lgan muhim nutq malakalarini, ya'ni o'qish va yozish malakalarini o'zlashtirish.

3.Boshlang'ich sinf o'quvchilar nutq madaniyatini takomillashtirish. Nutq o'stirishda uch yo'nalish aniq ajratiladi:

1) so'z ustida ishlash;

2) so'z birikmasi va gap ustida ishlash;

3) bog'lanishli nutq ustida ishlash. So'z, so'z birikmasi va gap ustida ishlash uchun lingvistik baza bo'lib, leksikologiya (frazologiya va stilistika bilan birgalikda), morfologiya, sintaksis xizmat qiladi; bog'lanishli nutq esa mantiqqa, adabiyotshunoslik va murakkab sintaktik butunlik lingvistikasiga asoslanadi. [8,645]

K.Nazarovanning "Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish" nomli maqolasida nutq kompetensiyasini rivojlantirish jarayonini loyihalashning zamonaviy usullari va yondashuvlari tahlil qilinadi. Muallif interfaol texnologiyalar va o'quv jarayonini faol joriy etishning ahamiyatini

ta'kidlaydi.[9, 242] Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutq kompetensiyasini rivojlantirish jarayonini loyihalashning hozirgi holati bo'yicha tahliliy xulosa bir nechta muhim jihatlarni ajratib ko'rsatadi. Zamonaviy ta'lim dasturlarida nutqiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun texnologiyadan faol foydalanishni tavsiya etadi. Interfaol ilovalar, onlayn resurslar va dasturlar bolalarga o'yin orqali bilim olishga yordam beradi, bu esa o'rganishga qiziqish uyg'otadi va o'quv jarayonini faollashtiradi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutqidagi kamchiliklarni bartaraf etishdagi pragmatik usullardan biri o'quvchilarning yoshlariga mos bo'lgan badiiy asarlardan o'qitish hisoblanadi. Asarni o'qigandan so'ng uni tahlil qilish masalasi ham muhim jarayonlardandir.

Tadqiqotchi Atamurotova Qunduzoy Abdug'aniyevna "Boshlang'ich sinflarda badiiy asarlarni tahlil qilishda pedagogik texnologiyalardan foydalanish" [10, 394] maqolasida boshlang'ich sinflarda asarlarni tahlil qilish jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni, ulardan foydalanish usullari, shartlari hamda yutuqli taraflari, xususiyatlari haqida atroflicha ma'lumot bergan. Endilikda o'qituvchining talanti va mahorati emas, balki ta'lim mazmunining strukturasi hamda pedagogik muhit va sharoitning uyg'unlashishi asosida o'qitishning samaradorligini ta'minlashga erishish ko'zda tutilmoqda.

Analiz-sintez metodi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutqida uchraydigan kamchiliklarni topish va ularni bartaraf etish choralari ishlab chiqildi. Buning uchun mavjud adabiyotlar, ilmiy maqolalar va darsliklar tahlil qilindi, ilg'or pedagogik yondashuvlar, pragmatik usullar va metodlar o'rganildi. Ushbu tahlildan asosiy maqsad bugungi kundagi ona tili darsliklaridagi yozma nutq kamchiliklarini bartaraf etishga yordam beradigan pragmatik mashq turlarini ajratib olish hisoblandi.

Natijada shu narsa aniqlandiki, 2-sinf darsligida qo'shimchalarni to'g'ri qo'llashga oid topshiriqlar soni 2-sinf darsligida 32 ta (1qismda 15 ta, II qismda 3 ta, III qismda 8 ta, IV qismda 6 ta), 3-sinf darsligida 100 ta (1qismda 14 ta, II qismda 29 ta, III qismda 28 ta, IV qismda 29 ta) bo'lib, ulardan 20 tasi pragmatik topshiriqlar hisoblanadi.

Paronimlarga oid bo'lgan topshiriqlar soni 2-sinf darsligida 10 ta (1qismda 6ta), 3-sinf darsligida 1 ta (IV qismda 1 ta), 4-sinf darsligida 4 ta (I qism 4 ta) bo'lib, ulardan 2 tasi pragmatik topshiriqlar ekanligi aniqlandi.

Bo'g'in ko'chirish va tinish belgilarni qo'llashga oid bo'lgan topshiriqlar esa 2-sinf darsligida 6 ta (I qismda 6ta), 3-sinf darsligida 1 ta (IV qismda 1 ta), 4-sinf darsligida 3 ta (I qism 3 ta) bo'lib, ulardan 5 tasi pragmatik topshiriqlar ekanligi aniqlandi.

Rasmlar orqali yozma nutqni boyitishga doir bo'lgan topshiriqlar 2-sinfda jami 31 ta (I qismda 9 ta, II qismda 6 ta, III qismda 8 ta, IV qismda 8 ta), 3-sinf darsligida 25 ta (I qismda 9 ta, II qismda 6 ta, III qismda 4 ta, IV qismda 4 ta), 4-sinf darsligida 5 ta (I qism 2 ta, II qismda 2 ta, IV qismda 1 ta) bo'lib, ulardan 12 tasi pragmatik topshiriqlar ekanligi ma'lum bo'ldi.

Gaplarning grammatik qurilishiga doir bo'lgan topshiriqlar soni 3-sinf darsligida 65 ta (I qismda 7 ta, II qismda 26 ta, III qismda 17 ta, IV qismda 15 ta), 4-sinfda esa jami 25 ta (I qismda 3 ta, II qismda 6 ta, III qismda 13 ta, IV qismda 3 ta)bo'lib, ulardan 20 tasi pragmatik topshiriqlar ekanligi ma'lum bo'ldi.

Demak, boshlang'ich sinf darsliklarida yozma nutqni rivojlantirishga qaratilgan mashqlar soni etarli darajada taqdim etilgan. Ayniqsa, qo'shimchalarni to'g'ri qo'llash va rasmlar orqali yozma nutqni boyitishga oid mashqlarning ko'pligi e'tiborga loyiqdir. Biroq paronimlar va bo'g'in ko'chirishga oid mashqlarning nisbatan kamligi, ushbu sohalarida qo'shimcha pragmatik topshiriqlarni ko'paytirish zarurligini ko'rsatadi. Umuman olganda, pragmatik yondashuv asosida ishlab chiqilgan topshiriqlar ta'lim jarayonining sifatini oshirishga xizmat qilishi aniq.

Pedagogik kuzatish metodi asosida 2025-yilning fevral, mart, aprel, may oylarida Bag'dod tumanidagi 21-umumiy o'rta ta'lim maktabining 2–4-boshlang'ich sinflarida o'quvchilarining yozma nutqida uchraydigan kamchiliklar aniqlandi. Buning uchun 2–4-sinflarda yozma ish daftarlari va sinf daftarlari tahlil qilindi.

Birinchi sintez bosqichda boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutqi bo'yicha mavjud yozma ishlar o'rganilib, umumiy tasavvur shakllanadi. Bunda tahlil obyekti sifatida 1–4-sinf o'quvchilarining ona tili fanidan sinf ishi daftarlari, yozma ishlari (bayon, diktant) kuzatilib, o'quvchilar yozma ishlarni muntazam bajarayotgani, har bir sinfda o'ziga xos savod darajasi mavjudligi aniqlandi.

Analiz bosqichida yozma ishlar chuqur tahlil qilindi, ularni tarkibiy qismlarga ajratib o'rganildi. Imlo va grammatik to'g'rilik kamchiligi ya'ni ayrim o'quvchilarda, asosan, 1-2-sinflarda harflar almashishi, undosh va unli tovushlarni noto'g'ri yozish hollari, tinish belgilarning noto'g'ri qo'llanishi kabi muammolar kuzatildi. Gap tuzilishi va izchillik muammosi aniqlandi. Bunda 1-sinf o'quvchilarida gaplar oddiy va qisqa, 2-3 sinfda gaplar uzaydi, lekin bog'lovchilarsiz, 4- sinflarda gaplar murakkablasha boshlagan, izchillik mavjud. So'z boyligi va uslub muammosiga ko'ra, ko'pchilik o'quvchilarda so'zlar takroriy, iboralar deyarli ishlatilmayapti, 4-sinfga kelib ba'zi o'quvchilar sifatlash, epitet kabi tasviriy ifodalardan foydalana boshlaganlar. Yozuv madaniyati kamchiligiga ko'ra 1-2-sinflarda yozuv sifati va tozaligiga doir muammolar

kuzatildi, 3-4-siflarda yozuvda aniqlik, chiziqlilik hamda satrga rioya qilish yaxshilangan.

Sintez bosqichida esa tahliliy ma'lumotlarni asoslagan faktlar umumlashtirildi, xulosalar chiqarildi. Ya'ni, yozma ishlar asosida o'quvchilarda yozma nutq shakllanayotganligi va muayyan mezonlar (imlo, fikr izchilligi, gap tuzilishi) asosida rivojlanish kuzatilishi aniqlandi. Darslikdagi yozma topshiriqlar, o'qituvchi yondashuvi va mashqlarning sifati bu rivojlanishga bevosita ta'sir ko'rsatadi. O'quvchilarning 30–40%ida yuqori darajadagi yozma ifoda ko'nikmalari shakllangan. So'z boyligi, izchillik va matn tuzish bo'yicha 3–4-sinflarda ijobiy o'sish ko'zga tashlandi.

O'quvchilar yozma nutqida uchrayotgan muammolarni bartaraf etish uchun ta'limiy diktant turlaridan ta'kidiy diktantni **“Edpuzzle”** platformasi hamda so'zda bog'liqlikning etishmasligi muammosini **“Learningapps”** platformasi yordamida rivojlantirish usullari qo'llanildi. Olingan natijalarga ko'ra, diktantni yozdirishda an'anaviy usuldan ko'ra **“Edpuzzle”** platformasini qo'llagan holatda yaxshiroq natijaga erishish mumkunligi aniqlandi. Bunda o'quvchilarga og'zaki savollar berib, so'ng diktant yozdirilganda 50% o'quvchilar xatolarsiz yozishgan, platforma yordamida diktant bilan tanishtirilib, keyin yozdirilganda 85% natijaga erishilgan.

2-sinf o'quvchilarining yozma nutqlarida bog'lanishli nutqdan foydalana olish darajasini aniqlash va rivojlantirish uchun **“Learningapp”** platformasidan foydalanildi. Bunda berilgan matndagi tushirib qoldirilgan qo'shimchalar o'rniga mos kelishik qo'shimchalarni qo'yishda daftarda bajargandan ko'ra platforma orqali bajarish ijobiy samara berishi aniqlandi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, quyidagi fikrlarga kelindi:

1. Boshlang'ich sinf o'quvchilari yozma nutqida uchrayotgan muammolarni bartaraf etish uchun faqat an'anaviy metodlarga emas, balki innovatsion va pragmatik elementlarni qo'shish orqali ta'limni tashkil etish talab qilinadi.
2. Yozma nutqni rivojlantirish uchun dars jarayonida AKT texnologiyalaridan foydalangan holatda interfaol ta'limni tashkil etish samaralidir.
3. O'quvchilarning yozma nutqini rivojlantirishda amaliy mashg'ulotlarni ko'paytirish, mavzularni hayotiy va qiziqarli shaklda taqdim etish muhimdir.

Umuman olganda, o'quvchilarning yozma nutqidagi muammolarni bartaraf etishda tizimli va ilmiy jarayonlar zarur. Taraqqiyot tadqiqoti ta'limida yozma nutqni rivojlantirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish pedagogik faoliyatni yanada takomillashtirish uchun mustahkam ilmiy asos yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Prezident Sh.Mirziyoyevning “O‘qituvchi va murabbiylar kuni”ga bag‘ishlangan tabrik nutqi. Toshkent, 2020.
2. Abdug‘aniyeva Z.A. “Boshlang‘ich sinf ona tili ta’limda yozma nutq kompetensiyasini rivojlantirish”. “Scientific progress”. 2021-yil. 50-bet. ISSN:2181-1601
3. Mishel Keysi. “9 Strategies for Improving Writing Skills in Primary School” jurnali. “Bedrosk Learning” jurnali. 2023-yil.
4. K.K.Abdulrahman. “**Teaching and Learning Writing Skills through Literature**”. Canadian Journal of Language and Literature Studies. 2023-yil. 5-bet. Vol. 1(2), 2021, pp.1-10.
5. Rusinova A.A. “Методика работы с прагматическими текстами на уроках английского языка”. Moskva talabalari uchun elektron ilmiy jurnal. 2023-yil. Muammo N 7(52)372.881.111.1.
6. Toshmurodova . B.T. “Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida og‘zaki va yozma nutqni rivojlantirish usullari”. “Uzbek Scholar journal”. 2022-yil. 149-bet.
7. Abdug‘aniyeva Z.A. “Boshlang‘ich sinf ona tili ta’limda yozma nutq kompetensiyasini rivojlantirish”. “Scientific progress” jurnali. 2021-yil. 50-bet. ISSN:2181-1601.
8. Parpiyev O.O. “Boshlang‘ich sinflarda nutqiy savodxonlikni rivojlantirish”. Qo‘qon Universiteti. ”Ta’lim sifati yangi O‘zbekiston taraqqiyotining yanada yuksaltirishning muhim omili”. 2023, 645-bet.
9. Nazarova K.F. “Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish“ .“Ta’lim va innovatsion tadqiqotlar”. 2023-yil N_12, 242-bet, ISSN 2181-1709.
10. Atamurotova Q.A. “Boshlang‘ich sinflarda badiiy asarlarni tahlil qilishda pedagogik texnologiyalardan foydalanish”. “Journal of Universal Science Research”. 2023-yil. 394-bet. ISSN(E)21218-4570.
11. Parpiyev Odil Olimovich, & Abdushuxratova Durdona Anvarovna. (2024). Ona tili va o‘qish savodxonligi darslarida didaktik o‘yin usullari. *Yangi O‘zbekistonda Tabiiy Va Ijtimoiy-Gumanitar Fanlar Respublika Ilmiy Amaliy Konferensiyasi*, 2(1), 158–161.

ФОРМИРОВАНИЕ КУЛЬТУРЫ УСТНОЙ И ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА

Негматова Мунира Мухаммедовна,